

Звіт про результати науково-дослідної роботи факультету за 2007 рік

Як і попередні роки, рік, що минув, був досить результативним для нашого факультету. Про це свідчать не тільки наші об'єктивні показники, але й результати рейтингу кафедр і факультетів, проведеного в університеті в другий раз в 2007 р. Наш факультет займає за результатами наукової праці перше місце серед факультетів гуманітарного профілю, а в десятку перших по результативності кафедр увійшли всі кафедри нашого факультету. Як і в 2006 р., рейтинг очолює кафедра історіографії, джерелознавства й археології (зав. – проф. С.І. Посохов). Ці досягнення – не тільки плід зусиль колективу викладачів і співробітників у минулому році, але й реалізація потенцій бази, що була закладена нами в попередні роки.

Конкретно показники наукової роботи нашого факультету виглядають наступним чином: опубліковано 2 «Вісники», 5 збірників наукових праць, ряд навчальних посібників, з яких один, що виданий для середніх шкіл, має гриф МОН. За цей же період опубліковано 6 монографій, більше 200 статей і тез (див. розділ «Публікації викладачів, співробітників та аспірантів історичного факультету ХНУ імені В.Н. Каразіна у 2007 році»).

Крім публікацій власних робіт, співробітники факультету брали активну участь у редагуванні різних видань, виступали титульними рецензентами, опонентами при захистах кандидатських і докторських дисертацій.

У минулому році відбувся достроковий захист докторської дисертації доц. С. О. Наумова «Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті рр. XIX ст. – лютий 1917 р.)» (спеціальність 07.00.01). Наш факультет на 100% складається із співробітників, які мають вчені ступені й звання. За цим показником ми посідаємо перше місце в університеті. При цьому відсоток докторів наук серед викладачів становить близько 35 %. Це також – вищий показник в університеті.

Серед спеціалізованих рад університету наша спеціалізована рада із захисту докторських дисертацій з вітчизняної й всесвітньої історії (голова – проф. В. В. Калініченко) посідає перше місце в університеті за кількістю захистів.

Поява нових підрозділів при факультеті (музеїв і центрів) зробила наукове життя факультету більше насиченим. У цьому зв'язку слід зазначити, що тільки Музеєм історії університету (директор – проф. Є. П. Пугач) було проведено 10 виставок, на яких були представлені сотні документів, у тому числі тих, що зберігаються в харківських архівах. Значно просунулася робота зі створення нової експозиції Музею археології та етнографії Слобідської України. Святкування 200-річчя колекцій Харківського університету значною мірою прискорило роботу з ремонту музейних приміщень, створення в МАЕСУ сприятливіших умов для проведення наукових досліджень. Однак завершити цю роботу торік не вдалося, і тепер вона залишається серед першочергових на поточний, 2008 рік.

Як і в минулі роки, на історичному факультеті були проведені масштабні археологічні розкопки й розвідки. Бази цих експедицій залишилися тими самими: Харківська область, Херсонес, Чембало та ін. Особливо слід відзначити нові цікаві знахідки в поселенні Війтенки-2, зроблені в минулому археологічному сезоні германо-слов'янською експедицією (керівник – доц. М. В. Любичев). Ці розкопки викликають інтерес не тільки в нашій країні, до них привернуто увагу й співробітників Інституту археології в Берліні. Рішенням Вченої ради університету було створено лабораторію германо-слов'янської археологічної експедиції.

Всі кафедри мають свої довгострокові наукові плани й розробляють традиційні наукові напрямки. Втім, відбуваються й зрушення. Так, особливо відчутні зміни на кафедрі історії України, де з'являються нові наукові напрямки й значно розширився спектр досліджуваних проблем. Однак, при цьому важливо, підтримуючи нове, не втратити наші набуті досягнення, пріоритети. Ми маємо на увазі, насамперед, школу аграрників. Серед нових напрямків слід відзначити чималі досягнення візантиністів нашого факультету (проф. С. Б. Сорочан та його учні), які на сьогоднішній день стали лідерами в дослідженні даної проблематики в нашій країні.

Відповідно до звітів кафедр, всі випускники аспірантури 2007 року її успішно завершили й подали свої роботи до спеціалізованих рад. В аспірантуру цього року було зараховано 7 осіб.

Минулий рік був багатий на ювілеї й пам'ятні дати. Серед них особливе місце зайняла підготовка й проведення святкування 150-річчя від дня народження академіка Д. І. Багалія. Слід зазначити, що досить насичений план заходів нами виконаний. Гідно були відзначені ювілеї наших провідних учених – проф. В. І. Кадєєва, проф. Б. К. Мигаля, доц. Б. П. Зайцева, проф. В. В. Калініченка й ін. Належним чином ми відзначили й ювілеї тих вчених, яких уже немає серед нас (проф. Ю. Й. Журавський).

Як і в колишні роки важливим завданням є пошук внутрішніх і міжнародних грантів. У 2007 році група викладачів і співробітників факультету брала участь у програмі Німецького історичного інституту в Москві (проф. С. І. Посохов, доц. Л. Ю. Посохова, доц. В. Ю. Іващенко), було отримано грант Фонду фундаментальних досліджень ХНУ з вивчення архівів астрономічної обсерваторії й створення музею астрономії (проф. С. І. Посохов, доц. О. Г. Павлова, проф. С. М. Куделко), а також для створення експозиції в МАЕСУ (доц. В. В. Скирда й ін.). Цього року такий грант виграв проект, запропонований доц. М. В. Любичевим (розкопки у Війтенках).

Наш факультет у черговий раз виграв міністерський грант на вивчення проблеми «Університетська наука й освіта в Україні в ХІХ –ХХ ст. (на матеріалах Харківського університету)» (науковий керівник – проф. В. І. Кадєєв). Серед позитивних моментів минулого року відзначимо появу схвальних рецензій на наукову продукцію співробітників факультету не тільки в харківських виданнях, але й у журналах «Новая и новейшая история», «Український історичний журнал», «Археологія», «Критика» й ін.

Набули подальшого розвитку міжнародні зв'язки нашого факультету. Особливо слід відзначити плідну роботу Центру болгаристики та балканських досліджень (наук. керівник – проф. М. Г. Станчев, директор – доц. С. Ю. Страшнюк). Завдяки енергійній, зацікавленій роботі співробітників Центру, наші зв'язки з болгарськими колегами значно поживалися. Про це свідчить й візит до нашого університету президента Болгарської Академії наук Івана Юхновського під час проведення Дриновських читань. Ряд співробітників факультету тоді ж отримали відзнаки БАН.

Активно велася пропаганда наукових знань у засобах масової інформації (газетах, радіо, телебаченні). Усього було опубліковано більше 30 науково-популярних статей. Відбулося близько 20 виступів на телебаченні й радіо. Теми цих виступів були, як правило, пов'язані з найбільш актуальними проблемами сучасності (ювілей Д. І. Багалія, голодомор та ін.).

В 2007 р. студентська наука на історичному факультеті розвивалася, як і раніше, в рамках Студентського наукового товариства (СНТ). На факультеті діяло 7 студентських наукових гуртків.

20 квітня 2007 року були проведенні 60-ті ювілейні «Каразінські читання». На конференцію було подано 231 заявка, працювало 17 секцій. В роботі приймали участь студенти та аспіранти з вузів України, а також учасники з Російської Федерації та Республіки Польщі. До початку роботи конференції було надруковано тези доповідей (16,8 умов. друк. аркушів).

Також на базі історичного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна в травні 2007 р. проведено традиційну конференцію молодих вчених «Кирило-Мефодіївські читання».

23 листопада 2007 року СНТ історичного факультету провело 25-ту краєзнавчу конференцію молодих вчених, яка була присвячена 150-річчю від дня народження академіка Д. І. Багалія. В рамках конференції працювало 12 секцій, на яких виступило 73 доповідача з навчальних закладів України та Росії. В рамках конференції працювала окрема секція «Харків багатонаціональний», найкращі доповіді якої склали основу збірника наукових праць молодих вчених з однойменною назвою, який було видано за фінансової підтримки міської ради Харкова.

Найкращі доповіді студентських конференцій у вигляді наукових статей традиційно публікуються у збірнику «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії», 10 випуск якого вийшов у грудні 2007 р.).

Крім участі в конференціях та круглих столах, студенти історичного факультету щороку беруть активну участь у роботі різноманітних конкурсів та історичних турнірів, олімпіад, читаннях, програмах міжнародного обміну студентів.

С. М. Куделко, В. О. Куліков